

Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet

HANNA LAITINEN & RIIKKA TAAVETTI

Aiemmin nuorten vähentyneestä kiinnostuksesta yhteiskunnallista osallistumista ja järjestöjä kohtaan on tarkasteltu lähinnä nuorten itsensä näkökulmasta. Tässä artikkelissa aihetta tarkastellaan valtakunnallisten nuorisojärjestöjen näkökulmasta. Analyysin perusteella nuorisojärjestöt ovat hyvin moninainen joukko. Niiden suhteessa nuorten asemaan ja jäsenyyden merkitykseen on suuria eroja.

.....

Johdanto

Suomalaisen yhteiskunnan nykyhetkeä ja tulevaisuutta käsittelevässä keskustelussa esitetään usein huoli siitä, että politiikka, järjestötoiminta ja muut vakiintuneen yhteiskunnallisen osallistumisen muodot kiinnostavat nuorta sukupolvea vähemmän kuin edeltäviä. Nuoret äänestävät vanhempia ikäluokkia harvemmin, heillä on keskimäärin vähemmän järjestöjäsenyyksiä kuin vanhemmilla ja heistä suurin osa myös suhtautuu jäsenyyksiin kriittisesti (esim. Siisiäinen & Kankainen 2009; Myllyniemi & Berg 2013, 47–48).

Tässä artikkelissa tarkastellaan nuorten osallistumisen kysymyksiä suomalaisissa valtakunnallisissa nuorisojärjestöissä. Artikkelissa nuorisojärjestöiksi määritellään Martti Siisiäisen (1988) urauurtavan tutkimuksen mukaisesti kaikki sellaiset järjestöt, joiden toimijat ovat joko itse nuoria tai joiden toiminnan keskeinen intressi kohdistuu nuorisoon. Näin tutkimuksen kohteena ovat siis sekä nuorten itsensä perustamat että nuorisotyötä tekevät ja nuorten palveluita tuottavat järjestöt, jotka ovat toimintansa perusteella valtakunnallisia. Näihin kuuluvat esimerkiksi valtakunnalliset poliittiset nuorisojärjestöt, nuoriin toimintansa kohdistavien harrastusjärjestöjen liitot sekä lapsi- ja nuorisokasvatusta toteuttavat järjestöt. Käytännössä tutkimusaineistoon kuuluvat järjes-

töt ovat joko Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry:n¹ jäseniä tai hakeneet julkista rahoitusta valtakunnalliseen nuorisojärjestötoimintaan tai nuorisotyöhön. Tutkimuksen aineistona on näille järjestöille tehty verkkokyselytutkimus, johon järjestöjen edustajat vastasivat vuodenvaihteessa 2014–2015. Kyselyn perusjoukkoon kuului 177 järjestöä, joista vastasi 113.

Järjestöt ovat osa kolmatta sektoria, jolla toimintaan osallistuminen perustuu lähtökohtaisesti ihmisten omaan kiinnostukseen ja vapaaehtoisuuteen. Käynnissä näyttää kuitenkin olevan kehitys, hybridisaatio, jossa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tehtävät ja toimintatavat sekoittuvat. Kolmannella sektorilla tämä tarkoittaa, että järjestöt ja muut toimijat omaksuvat julkisen ja yksityisen sektorin toimintaperiaatteita: ottavat hoitaakseen julkiselle sektorille aiemmin kuuluneita tehtäviä ja hakevat yritysmaailmasta ideoita toimintansa kehittämiseen. Näin kehittyvissä hybrideissä organisaatioissa muun muassa vapaaehtoisuuden merkitys vähenee ja palkkatyön lisääntyä. (Esim. Billis 2010; Saukkonen 2013.)

Artikkelin lähtökohtana on, että nuorten vähentyvää kiinnostusta järjestötoimintaa kohtaan

¹ Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry on valtakunnallinen nuorisovaltuuston yhteistyöjärjestö, jonka jäsenenä on 122 nuorisovaltuustoa ja kasvatustieteiden tutkimuskeskusta.

ei voi selittää pelkästään tarkastelemalla nuoria ja heidän mahdollisesti muuttuvia asenteitaan. Olennaista on tarkastella myös, millaisia osallistumisen, toiminnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksia järjestöt nuorille tarjoavat.

Artikkelin pääkysymys on, miten valtakunnalliset nuorisojärjestöt eroavat nuorille tarjoamien osallistumismahdollisuuksien suhteen. Pääkysymykseen vastataan tutkimalla ensin, mikä tekee nuorisojärjestöstä nuorisojärjestön eli millaisilla toimialoilla nuorisojärjestöt toimivat ja millaisia nuoriin kohdistuvia tavoitteita niillä on. Sen jälkeen tarkastellaan, miten järjestöt eroavat suhteessa nuorille tarjottavaan toimintaan, tehtäviin, asemiin ja jäsenyyden merkitykseen. Lisäksi tarkastellaan, millaisia yhteyksiä järjestöjen hybridisaatiokehitykseen liittyvillä muuttujilla on nuorten asemaan järjestöissä.

Nuorten osallistumisen ja nuorisojärjestöjen tutkimus

Nuorten järjestöosallistumisen laskusta on puhuttu jo 1980-luvun puolivälistä alkaen (esim. Numminen 1988). Muutosta verrataan yleensä 1970-lukuun – vuosikymmeneen, jota on niin hyvässä kuin pahassakin kuvattu nuorten osalta läpikäytäneeksi (esim. Siisiäinen 1988, 86–112). Huoli järjestöosallistumisen laskusta on kohdistunut erityisesti nuorten poliittisiin järjestöihin (esim. Borg 1998, 22–25).

Nuorten osallistuminen erilaisiin harrastus- ja kulttuurijärjestöihin ei ole laskenut samaan tapaan kuin aktiivisuus poliittisissa järjestöissä (esim. Myllyniemi 2009, 34–45). Nuorten osallistumisen muutos noudattaakin yleisempää suomalaisen järjestöosallistumisen trendiä, jossa kulttuuri-, harrastus-, liikunta- ja muiden yksilölliseen elämäntavan toteuttamiseen liittyvien järjestöjen merkitys on kasvanut (esim. Siisiäinen & Kankainen 2009, 98).

Suomalaisnuorten järjestöosallistumista voi luontevimmin verrata Ruotsiin ja muihin Pohjoismaihin, joissa kansalaisyhteiskunnan rakenne on samankaltainen: pohjoismaista kansalaisyhteiskuntaa luonnehtivat jäsenperustaisuus, yhdistysmuotoisuus sekä läheinen suhde laajaan hyvinvointivaltioon (Alapuro 2010; Siisiäinen & Kankainen 2009). Ruotsissa nuorten järjestöosallistuminen on vielä Suomeakin aktiivisempaa, mutta myös Ruotsissa osallistuminen on viime vuo-

sikymmeninä jonkin verran vähentynyt ja muuttunut epäpoliittisemmaksi. (Svedberg & Trägårdh 2008, 17–18.) Pohjoismaiden ulkopuolella ja erityisesti Etelä-Euroopassa nuorten järjestöjäsenyydet ovat tyypillisesti harvinaisempia ja nuorten yhteiskunnallinen aktiivisuus kanavoituu muuta kautta (Walther 2012).

Suomessa nuorten järjestöosallistumista on tutkittu muun muassa nuorten vapaa-aikatutkimuksissa, jotka ovat toistuneet vuodesta 1998 alkaen säännöllisenä, nuorille suunnattuun kyselytutkimukseen perustavana tiedonkeruuna. Vapaa-aikatutkimukset muodostavat aikasarjan, jonka avulla on mahdollista tarkastella nuorten järjestöosallistumisen muutostrendejä (Myllyniemi & Berg 2013). Järjestöjen näkökulmasta tutkimuksia on tehty viime vuosina vähemmän; viimeisimmät kattavat nuorisojärjestökenttää kuvaavat tutkimukset ovat 1980-luvulta (esim. Hirvonen 1981). Martti Siisiäisen *Nuorisojärjestöt itsenäisessä Suomessa* -tutkimus (1988) kuvaa suomalaisen nuorisojärjestökentän kehitystä yhdistysten perustamisen ja rekisteröinnin kautta. Siisiäisen tutkimus on edelleen relevantti erittely nuorisojärjestökentän moninaisuudesta ja historiallisesta rakentumisesta.

Viime vuosina nuorisojärjestötoimintaa on tutkittu yhtäältä keskittyen tiettyihin näkökulmiin järjestöissä, kuten monikulttuurisuuteen (Pyykkönen 2007) ja yhdenvertaisuuteen (Ilonen 2009), ja toisaalta tarkastelemalla erilaisia järjestöryhmiä, esimerkiksi poliittisia nuorisojärjestöjä (Paukkeri 2009). Reijo Viitanen (2007) on tarkastellut nuorisojärjestöjen paikkaa suomalaisessa yhteiskunnassa sekä hahmotellut, miten muuttuvat avustuskäytännöt ja nuorten muuttuva yhteiskunnallinen osallistuminen vaikuttavat järjestöjen asemaan.

Pohjoismaisissa kansalaisyhteiskunnissa osallistuminen on perinteisesti perustunut jäsenyyteen, ja suomalaiset ovat olleet erittäin aktiivisia liittymään järjestöihin passiivisiksi jäseniksi (Siisiäinen & Kankainen 2009, 106, 119). Eurooppalaisten vertailujen mukaan osallistuminen tai vapaaehtoisena toimiminen ilman jäsenyyttä on kuitenkin yleisempää nuoriso- kuin muissa järjestöissä (Morales & Geurts 2007). Lisäksi Robert D. Putnam (2000, 48–58) on todennut, että ainakin Yhdysvalloissa jäsenyyden merkitys järjestöissä on ohentunut ja yhä useammat uudet kansalaisjärjestöt toimivat ilman laajaa jäsenpohjaa.

Suomessakin nuorten suhtautuminen järjestöjen jäsenyyteen on muuttunut viime vuosina kriittisemmäksi. Päivi Kurikan (1997, 25–26)

1990-luvulla tekemän selvityksen mukaan vajaa 30 prosenttia nuorista olisi mielellään mukana järjestöjen toiminnassa, jos se ei edellyttäisi jäsenyyttä. Myöhemmin tämä kanta on yleistynyt: vuonna 2013 mieluummin ilman jäsenyyttä osallistuvien osuus oli noussut jo 72 prosenttiin (Myllyniemi & Berg 2013, 47–48). Lisäksi nuoret eivät välttämättä miellä olevansa jäseniä edes järjestöissä, joiden jäsenmaksuja he maksavat tai joiden toimintaan he osallistuvat (Kurikka 2000, 201; Myllyniemi & Berg 2013, 44–45).

Samaan aikaan kun nuorten perinteisesti poliittiseksi mielletty järjestöosallistuminen on vähentynyt ja jäsenyyksiin kohdistuva kriittinen suhtautuminen lisääntynyt, nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen on kokonaisuudessaan muuttanut muotoaan. Vaikka nuoret pitävät järjestötoimintaa melko tehokkaana vaikuttamisen tapana, itsenäinen vaikuttaminen on huomattavasti yleisempää kuin järjestöissä toimiminen (esim. Kiilakoski 2014). Nuoret sitoutuvat toiminnassaan kysymyksiin, kampanjoihin ja projekteihin ennemmin kuin instituutioihin (esim. Eskelinen & al. 2012; Yeung & Grönlund 2005). Järjestöjäsenyyden ja -toiminnan paikka osana nuorten yhteiskunnallista osallistumista, kansalaistoimintaa ja vapaa-ajan viettoa on selkeästi muuttunut.

Hybridisaatio: miten järjestöt muuttuvat ja miksi?

Nuorisojärjestöt ovat osa kolmatta sektoria ja määrittävät siten erillisiksi julkisen ja yksityisen sektorin toimijoista ja kotitalouksista. Ne ovat organisaatioina itsenäisiä. Niiden tavoitteena ei ole tavoitella voittoa vaan tuottaa jotain yleishyödyllistä. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen – sekä vastakohtana pakolle että mahdollisuutena osallistua omien intressien määrittämään toimintaan, kuten toisten auttamiseen, palvelujen tuottamiseen, mielipiteiden ilmaisuun tai yhteisölliseen toimintaan. (Anheier 2005; Möttönen 2009; Salomon & Anheier 1992, 47–49; Saukkonen 2013.)

Monet pohjoismaiset tutkijat katsovat, että kansalaisyhteiskunnissa on tapahtumassa merkittäviä muutoksia. Nähtävissä on kehitys, jossa järjestöjen rooli jäsenorganisaatioina ja jäsenten etujen puolustajina heikkenee ja rooli palvelujen tuottajina vahvistuu. Kansanliiketyyppinen toiminta vähenee ja palvelujen tuottaminen yleistyy: kansalaisyhteiskunnan rooli ”äänen” antajana muuttuu

palvelujen tuottajaksi. (Saukkonen 2013; Wijkström & Zimmer 2011.) Ruotsalaisen Filip Wijkströmin (2011, 46–48) mukaan tässä voidaan nähdä paluuta 1800-luvulla perustettujen hyväntekeväisyysjärjestöjen puhetapaan. Hän esittääkin, että pohjoismaisissa kansalaisyhteiskunnissa tapahtuu (uudelleen)hybridisaatiota: aiemmas-ta valtiokeskeisestä ja kansanliikemäisestä toimintatavasta siirrytään lähemmäksi yksityistä sektoria ja hyväntekeväisyyteen perustuvaa tapaa toimia.

David Billisin (2010) teoria hybrideistä organisaatioista tarjoaa toimivan teoriakehyksen tällaisten muutosten tarkasteluun. Sen mukaan kolmannen sektorin organisaatiot muuttuvat hybrideiksi, kun ne yhdistävät itseensä ominaisuuksia yksityisen ja julkisen sektorin organisaatioista eli yrityk-sistä ja virastoista.

Billisin (2010, 55) mukaan kolmannelle sektorille tyypillistä on, että sen organisaatioiden omistajat ja viimekätisiä päätöksentekijöitä ovat jäsenet ja toiminnan lähtökohtana on organisaation itse määrittämä yleishyödyllinen tarkoitus. Vapaaehtoisuus näkyy sekä inhimillisissä resursseissa, joiden perustana ovat jäsenet ja muut vapaaehtoiset, että taloudellisissa resursseissa, jotka perustuvat vapaaehtoisiin lahjoituksiin ja jäsenmaksuihin. Keskeinen tekijä kolmannen sektorin organisaatioiden hybridisoitumisessa on, että ne alkavat hankkia julkiselta ja yksityiseltä sektoreilta peräisin olevia resursseja ja tekevät yhteistyösopimuksia virastojen ja yritysten kanssa. Aiemmin kansalaistoiminnan volyymin kannalta keskeistä oli jäsenten määrä ja osallistuminen. Enää nämä eivät ole järjestöille niin tärkeitä, vaan tilalle ovat tulleet projektiaavustusten, liiketoiminnan ja hyväntekeväisyyden kautta hankittavat rahalliset resurssit. (Billis 2010, 58–60; ks. myös Papakostas 2011; Wijkström 2011.)

Billisin kuvaamasta brittiläisestä todellisuudesta poiketen järjestöt ovat Suomessa ja muissa Pohjoismaissa käyttäneet julkisia avustuksia jo pitkään eikä tämä välttämättä ole ollut ristiriidassa vapaaehtoisuuden kanssa. Järjestöjen palvelutuotannon lisääntymisen ja uuden julkishallintoajattelun (NPM) vahvistumisen myötä markkinaohjaus on kuitenkin lisääntynyt julkisen ja kolmannen sektorin välisissä suhteissa (Möttönen 2009, 67). Samalla palvelujen tuottamisessa, myynnissä, liiketoiminnassa ja lahjoitusten hankkimisessa tarvitaan yhdistysten varsinaisesta tehtävästä poikkeavia taitoja, kuten tuotteistamista, markkinointia ja kilpailuttamista. Kaikkea tätä on hankala tehdä

vapaaehtoisvoimin, joten näihin tehtäviin palkataan työntekijöitä (esim. Ruuskanen & al. 2013).

Billisin (2010) mukaan työntekijöiden määrän lisääntyminen sinänsä tuottaa hybridisaatiota, sillä sen myötä kolmannen sektorin organisaatioihin muodostuu yrityksistä ja virastoista tuttuja hierarkkisia järjestelmiä. Lisäksi organisaation pitää alkaa huolehtia työnantajavelvoitteista ja rakentaa toiminnalle jatkuvuutta työntekijöiden toimeentulon varmistamiseksi. Palkkatyön lisääntyminen järjestömaailmassa näkyy myös Suomessa: Kolmannella sektorilla tehtyjen henkilötyövuosien määrä nousi tasaisesti vuoden 1994 alle 50 000:stä vuoteen 2011, jolloin sektorilla tehtiin noin 77 000 henkilötyövuotta. Samaan aikaan myös työnantajina toimivien järjestöjen määrä lisääntyi merkittävästi. (Ruuskanen & al. 2013, 17–18.)

Järjestöjen hybridisoitumisen suhdetta jäsenten ja muiden halukkaiden osallistumismahdollisuuksiin on kuvattu taulukossa 1. Billisin (2010, 52–55) teorian mukaan kolmannen sektorin ideaalityyppejä ominaisuuksia edustava yhdistys on täysin jäsentensä omistama ja hallitsema organisaatio. Pintapuolisesti hybridi järjestö toimii osittain julkisen ja markkinasektorin toimintaehdoilla, mutta säilyttää kolmannen sektorin identiteettinsä. Juurtuneen hybridin organisaation perustana taas on työntekijöiden ammattimainen toiminta (Billis 2010, 58–60). Hybrideissä organisaatioissa kaikkea toimintaa määrittelevien ja toteuttavien vapaaehtoisten omistaja-jäsenten tilalle tulee työntekijöiden ohjaamia vapaaehtoisia, joista osa voi olla jäseniä ja osa ei. (Billis 2010; Ellis Paine & al. 2010.)

Taulukon kolmannessa sarakkeessa järjestöjen suhteita jäseniinsä tarkastellaan Yeheskel Hasenfeldin ja Benjamin Gibronin (2005) jaottelun ”täysi osallistuminen”, ”rajoitettu osallistuminen” ja ”näennäisosallistuminen” avulla. Havainnot vapaaehtoisten ja ammattilaisten suhteista ovat hyvin samankaltaisia kuin Angela Ellis Painen ja kumppaneiden (2010) kuvauksessa. Hasenfeldin ja Gibronin käsitteistössä hybridi viittaa kehitykseen, jossa järjestöt yhdistävät erilaisia kolmannen sektorin tehtäväkenttiä ja toimivat useiden tarkoitusten edistämiseksi yhtä aikaa (*multi-purpose hybrid organizations*). Yleisenä tendenssinä on, että palvelujen tuottaminen yleistyy, mikä yhdistyy usein ammattilaisten roolin vahvistumiseen. (Hasenfeld & Gibron 2005, 98–103.)

Tutkimuksen aineisto ja menetelmät

Artikkelin aineistona on kaikille suomalaisille valtakunnallisille nuorisjärjestöille tehty kyselytutkimus. Marraskuussa 2014 verkkokysely lähetettiin järjestöille, jotka ovat valtakunnallisia ja jotka ovat tavalla tai toisella määrittäneet itsensä nuorisjärjestöiksi tai nuorisotyötä tekeviksi järjestöiksi. Kyselyn saivat Allianssin jäsenjärjestöistä ne, joilla on nuoriin kohdistuvaa toimintaa, sekä järjestöt, jotka ovat hakeneet Opetus- ja kulttuuriministeriöltä (OKM) tai Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY) avustusta valtakunnalliseen nuorisjärjestötoimintaan tai nuorisotyöhön. Laajalla järjestöjen kirjolla pyrittiin tekemään kokonaistutkimus valtakunnallisista nuorisjärjestöistä siten, ettei mikään yksittäinen kriteeri, kuten ministeriön avustusten tai Allianssin jäsenyyden kautta nuorisjärjestöksi määrittäminen, rajaisi ja vääristäisi kokonaiskuvaa. Aineistosta on huomioitava, että se ei muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta sisällä liikuntajärjestöjä, jotka ovat nuorten järjestötoiminnan merkittäviä järjestäjiä (Myllyniemi & Berg 2013, 70–75, 81–88). Koko kysely ja sen kaikki vastaukset on kuvattu Allianssin julkaisemassa raportissa (Taavetti 2015).

Kun kysely suljettiin tammikuun 2015 puolivälissä, perusjoukkoon kuuluvia vastanneita järjestöjä oli 113, eli vastausprosentti oli 64 prosenttia. Järjestöistä kaksi vastasi yhteisellä lomakkeella, joten tuloksissa vastaajien määrä (n) on 112. Vastausprosenttia voi pitää järjestötutkimusten joukossa hyvänä (vrt. esim. Pyykkönen 2007, 10–11; Peltosalmi & al. 2014, 16–18).

Vastanneista järjestöistä 34:ssä jäsenyys perustuu suoraan henkilöjäsenyyteen. Eniten (54) vastaajien joukossa oli liittoja, joissa jäsenet ovat piiri- tai paikallisyhdistyksiä. Lisäksi mukana oli 14 kattojärjestöä, joiden jäsenet ovat muita järjestöjä ja joilla ei ole omia henkilöjäseniä. Viisi vastannutta oli säätiöitä, joilla ei ole jäseniä. Kyselyssä nuori määriteltiin voimassa olevan nuorisolain mukaisesti alle 29-vuotiaaksi. Määritelmä sisältää näin ollen myös lapset.

Järjestöjen toimintaa kuvasivat yleisimmin niiden työntekijät. Puolet (50 %) vastauksista antoi järjestön johtavassa asemassa oleva työntekijä. Toiseksi yleisimmin (25 %) vastaaja oli nuorisotoiminnasta tai nuorisotyöstä vastaava työntekijä. Noin 14 prosenttia vastaajista oli järjestöjen puheenjohtajia tai muita luottamustoimisia järjestön johdossa. Aiempiin järjestötutkimuksiin no-

Taulukko 1. Hybridisaatio ja osallistuminen

Organisaatiotyyppi Billisin (2010) mukaan, suomennokset Saukkonen (2013)	Jäsenten/vapaaehtoisten roolit Painen Ockedenin ja Stuartin (2010) mukaan	Suhde jäseniin tai muihin osallistujiin (constituents) Hasenfeldin ja Gibronin (2005) mukaan
yhdistys	Jäsenet ovat järjestön omistajia ja tasa-arvoisia työntekijöiden kanssa. Ei ole erikseen määriteltyjä vapaaehtoistehtäviä vaan kaikki osallistuvat kaikilla tasoilla toteutuksesta päätöksentekoon.	täysi osallistuminen
pintapuolinen hybridi	Jäsenet/vapaaehtoiset ovat sekä keino päästä tavoitteeseen että tavoite sinänsä. He osallistuvat laajasti monilla tasoilla, työnjako kehittyy tekemisen myötä. Jäseniä kuullaan, mutta heillä ei ole viimekätistä valtaa.	rajoitettu osallistuminen
juurtunut hybridi	Vapaaehtoiset ovat resursseja, joita tarvitaan toiminnan tavoitteeseen pääsyn kannalta. Vapaaehtoisille on tarjolla laajasti erilaisia tehtäviä ja heitä ohjataan ammattimaisesti.	näennäisosallistuminen

jaten (esim. Pyykkönen 2007, 12) voidaan tulkita, että vastaukset kuvastavat järjestössä vallitsevaa ajattelua, eivät yksittäisen vastaajan kantaa. Tämä ei tietenkään sulje pois mahdollisuutta, että saman järjestön sisällä asioista voi olla myös erilaisia näkemyksiä. On myös syytä huomata, että järjestöjen näkemyksiä nuorten asemasta ja merkityksensä kertovat järjestöjen työntekijät ja johtajat, jotka enimmäkseen eivät ole itse nuoria.

Aineiston analyysissä käytettiin SPSS-tilasto-ohjelmaa. Järjestöryhmiä tarkasteltiin pääasiassa ristiintaulukoiden. Viisiportaisia mielipideasteikollisia mittareita käsiteltiin toisinaan myös jatkuvina muuttujina, jolloin niistä on laskettu keskiarvoja. Luokitteluasteikollisten ryhmien välisten erojen merkitsevyyttä testattiin Mann-Whitneyn U-testillä (kaksi toisistaan riippumatonta ryhmää) tai Kruskal-Wallis testillä (enemmän kuin kaksi ryhmää). Järjestysasteikollisten muuttujien välistä yhteyttä tarkasteltiin Spearmanin järjestyskorrelaatiokertoimen avulla. Nämä analyysimenetelmät ovat soveltuvia pienelle aineistolle, joka on jaettu useisiin luokkiin. Aineiston koon ja luonteen vuoksi analyysi sisältää sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen piirteitä.

Kyselytutkimuksen kato oli melko tasaisesti jakautunut eikä aiheuta tuloksiin merkittävää vääristymää. Opiskelijajärjestöt sekä poliittiset nuoris- ja opiskelijajärjestöt vastasivat tosin kyselyyn muita järjestöryhmiä heikommin, mikä on osaltaan saattanut painottaa aineistoa aikuisvetoisein järjestöihin. Kyselytutkimuksiin yleisesti ja järjestötutkimukseen erityisesti liittyy virhelähteitä, jotka vaikuttavat tässäkin tutkimuksessa: On toden-

näköistä, että järjestöt itse arvioivat omaa toimintaansa positiivisemmin kuin miltä se ulkopuolisen silmin saattaa näyttää. Samaan suuntaan saattaa vaikuttaa se, että kyselytutkimus liittyi osin Allianssin Vetovoima-tutkimushankkeeseen ja siitä tiedotettiin Allianssin viestintäkanavien kautta.

Nuorisojärjestöjen moninaisuus

Yksi kyselyn tavoitteista oli tutkia järjestöjen välisiä eroja. Tätä tarkoitusta varten kyselyyn vastanneet järjestöt jaettiin toimialan mukaisiin ryhmiin. Luokittelun lähtökohdaksi otettiin van der Meerin ja kumppaneiden (2009) tekemä jaottelu intressi-, aktivisti- ja vapaa-ajan järjestöihin, joiden välillä on heidän käyttämänsä laajan eurooppalaisen aineiston perusteella merkittäviä eroja jäsenten osallistumisen suhteen. Vapaa-ajan organisaatiot kohdistavat toimintansa pääasiassa kotitalouksiin. Aktivistiorganisaatioiden tavoitteena on vaikuttaa valtioon ja edistää siten jotain yleistä asiaa tai aatetta. Edunvalvontaorganisaatiot (kuten ammattiyhdistysliike ja kuluttajajärjestöt) kohdistavat toimintansa pitkälti yksityiseen sektoriin jäsentensä etujen puolustamiseksi. (van der Meer & al. 2009.) Nuorisojärjestöjen jaottelussa intressijärjestöihin luettiin myös toimintansa julkiseen sektoriin kohdistavat edunvalvontaorganisaatiot, koska julkinen sektori toimii Suomen oloissa työnantajana ja intressiryhmien asemaan vaikuttavien lakien säätäjänä. Kaikki kyselyyn vastanneet nuorisojärjestöt eivät sopineet näihin kolmeen tyyppiin, joten tyyppivalikoimaa täydennet-

tiin kahdella ryhmällä, joita olivat sosiaalisen vahvistamisen ja kasvatuksen järjestöt sekä kristilliset järjestöt. Näiden muodostamisessa käytettiin hyväksi suomalaisen yhdistysluokituksen (Peltosalmi & Siisiäinen 2010) jaottelua.

Kysymys ”Mikä on oman määritelmänne mukaan järjestön päätoimiala?” tuotti hyvin eri mittaisia vastauksia, joista osassa keskityttiin toimialaan ja toisissa lueteltiin järjestön päätehtäviä. Luokkien määrittelemiseksi vastauksen rinnalle otettiin järjestön nimi ja vaikeimmissa tapauksissa haettiin lisätietoja järjestön nettisivujen kuvauksista. Lisäksi muutamat päätoimialansa näkökulmasta luokkiin soveltumattomat järjestöt sijoitettiin luokkaan ”vapaa-ajan järjestöt” sen vuoksi, että niiden lapsiin ja nuoriin kohdistuvat toiminnot ovat lähimpänä harrastustoimintaa. Jotkut järjestöistä saattaisivat toisenlaisessa kyselyssä painot-

taa toimialaansa eri tavoin, jolloin ne voisivat tulla luokitelluksi toisin. Esimerkiksi vammaisjärjestöt luokitellaan usein sosiaali- ja terveysalan järjestöiksi (Peltosalmi & Siisiäinen 2010), mutta tässä luokittelussa ne on sijoitettu ryhmänsä etuja edustavien edunvalvontajärjestöjen joukkoon.

Taulukossa 2 esitellään järjestöjen jaottelu viiteen luokkaan, jotka kuvastavat niiden erilaisia tehtäviä ja toimintamuotoja. Taulukon viimeinen sarake kertoo, miten suuri osa luokan järjestöistä on pääsääntöisesti nuoriin toimintansa kohdistavia järjestöjä. Osalla järjestöistä päätoimiala on jokin muu kuin nuoriin liittyvä toiminta. Ne kuuluvat kuitenkin tutkimuksen kohderyhmään, koska nuoriin liittyvä työ on niille niin keskeistä, että ne ovat liittyneet Allianssin jäseniksi tai ne on kelpuutettu valtakunnallista nuorisotyötä tekevien järjestöjen avustuksen piiriin.

Taulukko 2. Järjestöjen luokittelu ja luokkien keskeiset piirteet

Järjestöluokan nimi ja luokkaan kuuluvien järjestöjen määrä (n=112)	Tärkeimmät nuorisotyön tai toiminnan tavoitteet. Suluissa luokan keskiarvo annetuista arvoista välillä 1–5, jossa 1=ei lainkaan tärkeä ja 5=erittäin tärkeä tavoite.	Tärkeimmät lapsille ja nuorille järjestetyn toiminnan muodot (suluisissa mainintojen osuus luokkaan kuuluvissa järjestöissä)	Tärkeimmät vapaaehtoistoiminnan muodot (suluisissa mainintojen osuus luokkaan kuuluvissa järjestöissä)	Niiden järjestöjen osuus, joilla yli puolet toiminnasta kohdistuu nuoriin tai on nuorisotoimintaa
Vapaa-ajan järjestöt (34)	Nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestäminen (4,4) Nuorten kasvun tukeminen (4,3) Palvelujen tuottaminen nuorille (4,0)	Kurssit ja koulutus (64 %) Leirit (61 %) Kerhot tai muu säännöllinen ryhmätoiminta (49 %) Tapahtumat (49 %)	Ohjaustehtävät (54 %), Tapahtumaorganisointi (54 %) Suunnittelu, tiimit ja vastuut (36 %)	78,8 % (26)
Sosiaalisen vahvistamisen ja kasvatuksen järjestöt (30)	Nuorten kasvun tukeminen (4,8) Muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen (4,0) Syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeminen (3,9)	Kurssit ja koulutus (50 %) Muut (50 %) Tapahtumat (43 %)	Ohjaustehtävät (48 %) Tapahtumaorganisointi (44 %) Mentorointi ja muu yksilön tukeminen (39 %)	83,3 % (25)
Intressijärjestöt (20)	Yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen (4,4) Nuorten edunvalvonta (4,4) Muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen (4,2)	Tapahtumat (60 %) Kurssit ja koulutus (50 %) Leirit (30 %) Kerhot tai muu säännöllinen ryhmätoiminta (30 %)	Suunnittelu, tiimit ja vastuut (42 %), tapahtumaorganisointi (32 %), ohjaustehtävät (21 %)	45,0 % (9)
Aktivistijärjestöt (16)	Yhteiskunnalliseen päätöksentekoon vaikuttaminen (4,5) Muu yhteiskunnallinen vaikuttaminen (4,8) Nuorten vapaaehtoistoiminnan organisointi (3,7)	Kurssit ja koulutus (73 %) Tapahtumat (73 %) Kampanjat ja vaikuttaminen (47 %)	Tapahtumaorganisointi (85 %) Kouluttaminen järjestön ulkopuolella (46 %) Kampanjat ja edunvalvonta (46 %)	81,3 % (13)
Kristilliset järjestöt (12)	Nuorten kasvun tukeminen (4,8) Nuorten vapaaehtoistoiminnan organisointi (4,3) Nuorten vapaa-ajan toiminnan järjestäminen (3,9)	Leirit (83 %) Tapahtumat (75 %) Kerhot tai muu säännöllinen ryhmätoiminta (67 %) Kurssit ja koulutus (67 %)	Ohjaustehtävät (92 %) Talkoot ja muu käytännön apu (67 %) Tapahtumaorganisointi (58 %)	50,0 % (6)

Kaikista järjestöistä reilu neljäsosa kuuluu vapaa-ajan järjestöjen ryhmään, johon lukeutuu erilaisia kulttuurisia, liikunnallisia ja muita harrastusmahdollisuuksia tarjoavia järjestöjä. Järjestöjä yhdistää harrastukseen perustuva intressi, joka kohdistuu osassa järjestöjä pelkästään nuoriin harrastajiin, osassa keneen tahansa harrastuksesta kiinnostuneeseen. Lisäksi järjestöt tuottavat palveluja ja osallistuvat nuorten kasvun tukemiseen.

Toiseksi suurin ryhmä ovat sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt. Ryhmää yhdistää huoli nuorista tai nuorten kasvamisesta aktiiviseen kansalaisuuteen, jota Siisiäinen (1988,16) kutsuu ”vanhempainintressiksi”. Osa järjestöistä kohdistaa toimintansa esimerkiksi koulu yhteistyön kautta kaikille nuorille, osalla on tarkemmin valikoitu kohderyhmä, johon saattaa kuulua erityisen haavoittuvia syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, joita tuetaan myös yksilötöiden avulla.

Kolmanneksi suurin ryhmä ovat intressijärjestöt, jotka ajavat edustamansa ryhmän etuja yhteiskunnassa. Tähän ryhmään kuuluu ammattijärjestöjä, opiskelijajärjestöjä ja erilaisten vähemmistöryhmien järjestöjä. Järjestöjen perustana on ryhmän jäseniä yhdistävä ominaisuus tai elämäntilanne, joka liittyy noin puolessa järjestöistä nuoruuteen elämänvaiheena, useimmin opiskelijastutukseen.

Neljäs nuorisojärjestöjen luokka ovat aktivistijärjestöt, joiden tavoitteena on ajaa jotakin aatetta yhteiskunnassa ja vaikuttaa myös päätöksentekoon. Suurin osa ryhmän jäsenistä on puoluepoliittisia järjestöjä, mutta siihen kuuluu myös esimerkiksi ympäristö- ja eläinoikeusasiaa ajavia järjestöjä. Erotuksena intressijärjestöihin aktivistijärjestöt ajavat yleisesti jotain aatetta, eivät ryhmän jäsenten etuja.

Pienin ryhmä koostuu kristillisistä järjestöistä. Ne tulevat kasvatustavoitteensa myötä yhtäältä lähelle sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöjä ja toimintamuotojensa puolesta lähelle vapaa-ajan järjestöjä, mutta suuntaavat näistä poiketen toimintansa pitkälti omaan uskonto-kuntaansa kuuluviin nuoriin.

Tässä esitellyt luokat eroavat toisistaan ensisijaisesti sen perusteella, mikä on niiden päätoimiala eli millaisia ovat ne intressit, jotka yhdistävät toimintaan osallistuvia ihmisiä. Nuorisojärjestöjen määrittelyn näkökulmasta on olennaista havaita, että intressi- ja vapaa-ajan järjestöistä jopa puolet kohdistaa suuremman osan toiminnastaan muihin kuin nuoriin, eli toimintaan osallistuvia

yhdistävä intressi ei liity nuoruuteen sinänsä vaan johonkin asiaan, joka on relevantti yhtä lailla nuorille kuin aikuisillekin.

Järjestöluokkia määrittävän intressin lisäksi luokkia erottavat nuoriin kohdistuvan toiminnan keskeiset tavoitteet. Nuorten kasvun tukeminen lukeutuu tärkeimpiin tavoitteisiin muissa paitsi aktivisti- ja intressijärjestöissä, joissa painottuvat yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitteet. Hybridisaatioketjityksen näkökulmasta huomionarvioista on, että palvelujen tuottaminen nuorille nousee kolmen tärkeimmän tavoitteen joukkoon vain vapaa-ajan järjestöjen joukossa.

Järjestöjen toimintamuodot ovat pitkälti samankaltaisia (ks. taulukko 1). Sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöissä toimintamuodot ovat moninaisempia kuin muissa järjestöluokissa. Puolet luokkaan kuuluvista järjestöistä on kuvannut toimintamuodokseen jotain sellaista, jota on vain harvalla tai ei millään muulla järjestöllä. Näiden järjestöjen toimintamuotoihin kuuluu myös yksilökohtaisen tuen antaminen: nuorille tarjotuissa vapaaehtoistehtävissä yksi yleisimmistä on mentorointi tai muu yksilöllinen tuki.

Intressijärjestöillä keskeisimmäksi vapaaehtoistehtäväksi nousee osallistuminen toiminnan suunnitteluun, kehittelyyn tai erilaisiin vastuutehtäviin – toiminnan käytännön toteutukseen liittyvät tehtävät jäävät vähemmälle. Aktivistijärjestöillä puolestaan korostuvat ainoana joukosta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen suoraan liittyvät tehtävät, eli kampanjat ja vaikuttamistyö sekä osallistuminen järjestön ulkopuolelle suuntautuviin koulutustehtäviin, esimerkiksi kouluvierailuihin.

Nuorten tehtävät erilaisissa nuorisojärjestöissä

Kyselyssä käsiteltiin nuorten osallistumista järjestöjen toimintaan jäsenen, toimintaan osallistuvan, toimintaa järjestävän vapaaehtoisen sekä järjestön päätöksentekoon ja toiminnan suunnitteluun osallistuvan näkökulmista. Näiden tehtävien kautta voidaan hahmottaa, millaisessa asemassa nuoret ovat erilaisten järjestöjen toiminnassa.

Kyselyyn vastanneet järjestöt eivät pääsääntöisesti jaa aiemmassa tutkimuksessa näkyvää huolta nuorten vähenevästä kiinnostuksesta järjestöjen toimintaa kohtaan. Reilusti yli puolet vastanneista järjestöistä arvioi, että niiden toimintaan osallistuvien nuorten ja toimintaa järjestävien vapaa-

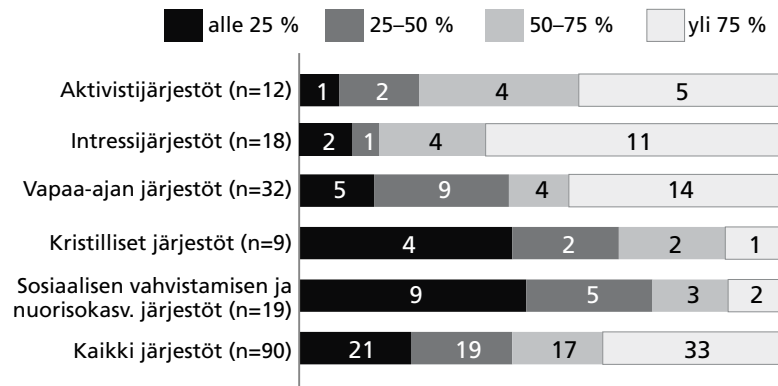
ehtoisten määrä on joko kasvanut tai pysynyt ennallaan viimeisten viiden vuoden aikana. Järjestöt suhtautuvat myös keskimäärin neutraalisti väittämään, jonka mukaan nuoria ei yleisesti kiinnostaisi järjestötoiminta. (Taavetti 2015, 15–16, 34.) Näihin arvioihin todennäköisesti vaikuttaa se, että järjestöt tapaavat toiminnassaan enimmäkseen nuoria, joita järjestötoiminta kiinnostaa, ja toisaalta se, että järjestöillä lienee taipumusta arvioida omaa toimintaansa enemmän positiivisesti kuin negatiivisesti.

Kun kyselyssä tiedusteltiin, kuinka suuri osa järjestöjen toimintaan osallistuvista nuorista on järjestöjen arvion mukaan niiden jäseniä, järjestöluokkien välillä näkyi tilastollisesti merkitseviä eroja. Erot on esitetty kuviossa 1. Aktivistijärjestöt ja intressijärjestöt järjestävät toimintaa ensisijaisesti omille jäsenilleen, kun taas kristillisissä järjestöissä

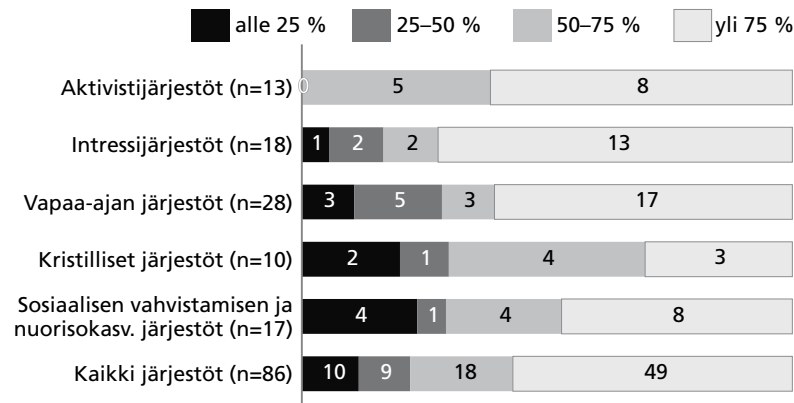
ja sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöissä toimintaa järjestetään muille nuorille.

Toimintaa järjestävät vapaaehtoiset ovat järjestöjen jäseniä huomattavasti useammin kuin toimintaan osallistuvat, eikä merkitsevää eroa järjestöluokkien välillä ole. Jäsenten osuudet vapaaehtoisista on esitetty kuviossa 2.

Kiinnostavaa on, että noin kolmasosa sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöistä ei kyselyssä osannut tai halunnut arvioida, miten moni toimintaan osallistuva on myös jäsen. Samoin 43 prosenttia näistä järjestöistä ei vastannut kysymykseen siitä, miten moni heidän toimintaansa järjestävistä vapaaehtoisista on jäsen. Osin tätä selittää se, että näiden järjestöjen joukossa on myös keskus- tai yhteistyöjärjestöjä sekä säätiöitä, joiden jäseniä toimintaan osallistuvat ja vapaaehtoiset nuoret eivät edes voi olla.

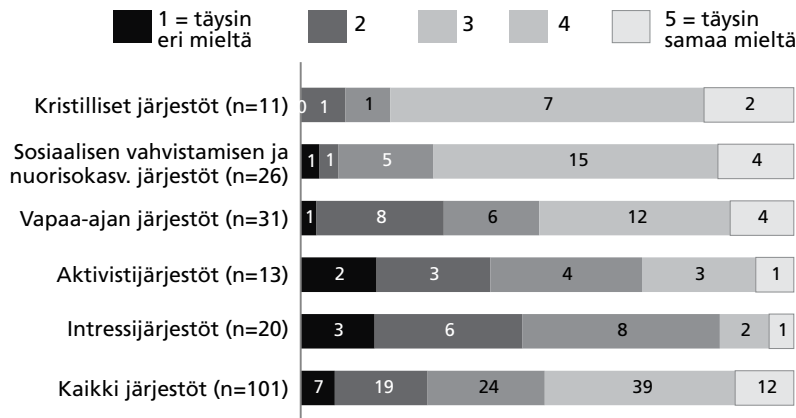

Kuvio 1. Jäsenten osuus toimintaan osallistuvista nuorista.

Kuvio 2. Jäsenten osuus toimintaa järjestävistä vapaaehtoisista.

Kuvio 3. Järjestöjen vastaukset väittämään ”Nuoret eivät yleisesti halua liittyä jäseneksi, vaikka haluavat olla mukana toiminnassa”.

Se, miten suuri osuus järjestöjen toimintaan osallistuvista on jäseniä, näyttää heijastuvan siihen, miten järjestöt arvioivat nuorten mielenkiintoa jäsenyyttä kohtaan yleisesti. Sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt sekä kristilliset järjestöt arvioivat nuorten suhtautuvan jäsenyyteen huomattavasti kielteisemmin kuin intressijärjestöt. Vastausten prosentuaalinen jakautuminen järjestöluokittain on esitetty kuviossa 3.

Kristilliset samoin kuin sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt järjestävät toimintaa muita järjestöluokkia useammin muille kuin omille jäsenilleen (kuvio 1). Niissä myös arvioidaan muita järjestöluokkia useammin, että nuoret ovat haluttomia liittymään jäseniksi (kuvio 3).

Nuorten asemaa järjestöissä tarkasteltiin myös vertaamalla nuorten osuutta aikuisten eli yli 29-vuotiaiden osuuteen järjestön vapaaehtoisista ja järjestön päätöksentekoon osallistuvista (taulukko 3). Analyysi osoittaa, että kristillisissä järjestöissä vapaaehtoiset ovat kaikkein yleisimmän nuoria. Sekä intressijärjestöt että sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt ovat ryhmänä tässä suhteessa jakautuneita. Tätä selittää osaltaan se, että etenkin intressijärjestöjen luokassa on paljon sellaisia järjestöjä, joissa nuoriin kohdistuvan toiminnan osuus on pieni. Vapaa-ajan ja aktivistijärjestöjen enemmistössä nuoria vapaaehtoisia on suuri osuus.

Järjestöjen jakaumat luokittain sen suhteen, miten paljon nuoria niiden hallintoon osallistuu, ovat samansuuntaiset kuin nuorten osuudet vapaaehtoisista. Kaikissa järjestöluokissa nuoret muodostavat pienemmän osan päätöksente-

koon osallistuvista kuin vapaaehtoisista. Merkittävin epäsuhta näkyy kristillisissä järjestöissä, joiden toimintaa järjestävät vapaaehtoiset ovat enemmistöltään nuoria, mutta nuorten osuus päätöksenteossa ei ole merkittävä kuin kahdessa kysymykseen vastanneessa järjestössä.

Nuorten asema ja hybridisaation tunnusmerkit nuorisojärjestöissä

Vastaajien käsityksiä nuorten asemasta järjestössä mitattiin kolmella väittämällä: ”Suuri osa järjestömme toiminnasta perustuu nuorten tekemään vapaaehtoistyöhön”, ”Nuoret ovat järjestömme perusta ja olemassaolon edellytys; ilman mukana olevia nuoria ei ole järjestöä” sekä ”Nuoret saavat äänensä kuuluviin järjestössämme”. Näistä väittämistä rakennettiin nuorten asemaa järjestössä kuvaava summamuuttuja (Cronbachin alfa = 0,823).

Summamuuttujan tarkastelu toimialaluokituksen valossa ei tuota tilastollisesti merkitseviä eroja, eli järjestöjen erot suhteessa nuorten merkitykseen järjestön toiminnan ja olemassaolon kannalta sekä nuorten äänen kuulumiseen eivät selity toimialan mukaisella järjestöjaottelulla. Tutkimuksessa selvitetään, selittyvätkö erot hybridisaatioteorian mukaisilla tekijöillä. Billisin (2010) mukaan tällaisia tekijöitä ovat työntekijöiden määrän lisääntyminen ja muilta sektoreilta peräisin olevat resurssit.

Kyselyssä kysyttiin järjestön nuorisotyön parissa työskentelevien työntekijöiden määrää. Hybridisaation tarkasteluun haluttiin saada kuva koko järjestön työntekijämäärästä, joten tietoja täydennettiin jälkepäin järjestöjen nettisivujen avul-

Taulukko 3. Nuorten osuudet järjestön vapaaehtoisista ja päätöksentekoon osallistuvista. Prosenttiluvut ovat valideja prosentteja, sulussa absoluuttiset määrät

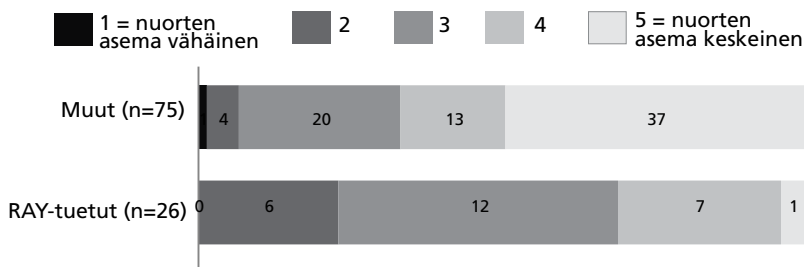
	alle 33 %	33–66 %	yli 66 %	ei vastannut
Aktivistijärjestöt				
osuus vapaaehtoisista	8 % (1)	23 % (3)	69 % (9)	3
osuus päätöksentekoon osallistuvista	23 % (3)	8 % (1)	69 % (9)	3
Intressijärjestöt				
osuus vapaaehtoisista	33 % (4)	17 % (2)	50 % (6)	8
osuus päätöksentekoon osallistuvista	54 % (7)	0 % (0)	46 % (6)	7
Sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt				
osuus vapaaehtoisista	30 % (6)	15 % (3)	55 % (11)	10
osuus päätöksentekoon osallistuvista	58 % (14)	17 % (4)	25 % (6)	6
Vapaa-ajan järjestöt				
osuus vapaaehtoisista	19 % (5)	37 % (10)	44 % (12)	7
osuus päätöksentekoon osallistuvista	44 % (12)	22 % (6)	33 % (9)	7
Kristilliset järjestöt				
osuus vapaaehtoisista	0 % (0)	50 % (4)	50 % (4)	4
osuus päätöksentekoon osallistuvista	56 % (5)	22 % (2)	22 % (2)	3
YHTEENSÄ				
osuus vapaaehtoisista	20 % (16)	28 % (22)	53 % (42)	32
osuus päätöksentekoon osallistuvista	48 % (41)	15 % (13)	37 % (32)	26

la. Näin rakennettiin viisiluokkainen järjestysasteikollinen muuttuja: ilman työntekijöitä toimivat järjestöt (n = 11), 1–4 työntekijää (n = 41), 5–10 työntekijää (n = 23), 11–20 työntekijää (n = 20) sekä yli 30 työntekijää palkanneet järjestöt (n = 17). Työntekijämäärän tarkastelu yhdessä summamuuttujan kanssa tuottaa tukea hypoteesille, jonka mukaan työntekijämäärän kasvu on yhteydessä nuorten vähäisempään asemaan järjestössä (Spearmanin rho = -.446, p<0.01).

Järjestöiltä tiedusteltiin, mitä kaikkia rahoitusmuotoja ne käyttävät. Selkeimmät erot muodostuivat RAY:n tukea saavien ja muiden järjestöjen välille. RAY:n tukea saavien järjestöjen joukossa on selvästi muita harvinaisempaa, että toiminnasta suuri

osa perustuu nuorten vapaaehtoistyöhön, että nuoria pidetään järjestön perustana ja että nuoret saavat äänensä kuuluviin järjestössä. Tämä näkyy summamuuttujan tarkastelussa kuviossa 4.

Sekä työntekijöiden määrä että RAY-rahoituksen käyttäminen ovat siis selvästi yhteydessä summamuuttujalla mitattuun nuorten asemaan järjestössä. Samalla on syytä havaita, että työntekijöiden määrä ja rahoitustyyppi ovat sidoksissa myös toisiinsa niin, että RAY-tukia käyttävät järjestöt palkkaavat enemmän työntekijöitä kuin vain muita tukia käyttävät. Koska aineiston pieni koko ei mahdollista ilmiöiden tarkastelua erillään, tällä aineistolla ei pystytä päättelemään, onko jompikumpi muuttujista toista tärkeämpi. Käytetyt taustamuuttujat ovat

Kuvio 4. Nuorten asema järjestössä.

hyvin indikatiivisia myös siksi, ettei rahoitusta koskevassa kysymyksessä selvitetty eri rahoitusmuotojen merkitystä järjestöjen taloudelle. Testien tilastolliset merkitsevyydet myös pienenevät, jos aineistosta poistetaan ne järjestöt, joilla alle puolet toiminnasta kohdistuu nuoriin tai on nuorten tekemää (vrt. taulukko 1).

Tulkinnan rajoitteista huolimatta voidaan todeta, että analyysi tukee hybridisaatioteorian oletusta siitä, että työntekijöiden määrän kasvu ja vaativien taloudellisten resurssien hankkiminen toisilta sektoreilta ovat yhteydessä jäsenten ja vapaaehtoisten vähäisempään merkitykseen ja vaikutusvaltaan järjestössä.

Järjestöt muuttuvat ja nuorten osallistuminen muuttuu – mitä tapahtuu nuorten osallistumiselle järjestöissä?

Tämä artikkeli osoittaa, ettei järjestöjen rajaaminen erilaisiin luokkiin ole yksinkertainen tehtävä. Mikä tekee järjestöstä nuorisojärjestön ja kenen näkökulmasta tuo määrittely tehdään? Lähes kolmasosassa tarkastelluista järjestöistä alle puolet toiminnasta kohdistuu nuoriin tai on nuorten toteuttamaa, mutta silti ne ovat määrittäneet nuorisojärjestöiksi joko avustuspolitiikan tai Allianssin jäsenyyden kautta. Nuorten näkökulmasta eron teko ”nuorten”, ”aikusten” tai ”kaikkien” järjestöihin ei ehkä ole tarpeenkaan, voihan osallistumisen intressi olla usein myös muu kuin nuoruus.

Pelkkiä järjestöjen toiminnan muotoja tarkastelemalla on vaikea määrittää, millainen mahdollisuus nuorilla on vaikuttaa toiminnan sisältöön: joskus toimintaan osallistuminen on aktiivista vaikuttamista, kuten esimerkiksi osallistuttaessa mediakasvatusjärjestöissä oman lehden tekoon, joskus taas osallistumista toisten järjestämään kerhoon tai koulutukseen. Nuorten kansalaisaktiivisuuden kehittymisen kannalta on kuitenkin ongelmallista, mikäli nuorten rooliksi jää järjestöjen toiminnan ammattimaistuesssa vain osallistua aikuisten määrittämään toimintaan.

Nuorisojärjestöt jaettiin kyselyn perusteella viiteen, mielekkäitä eroja tuottavaan ryhmään järjestön nuoriin kohdistuvan toiminnan päätehtävän mukaan. Vapaa-ajan järjestöjen, sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöjen, intressijärjestöjen, aktivistijärjestöjen sekä kristillisten järjestöjen välillä on selviä eroja siinä, millaisia tavoitteita niillä on ja miten niiden toimintaan

voi osallistua. Nuorten kansalaisiksi kasvamisen näkökulmasta merkille pantavaa on, että kyselyssä ainoastaan aktivistijärjestöt toivat esiin suoraan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyviä vapaaehtoistehtäviä. Vaikka yhteiskunnallinen vaikuttaminen kuuluu monien muidenkin järjestöjen tavoitteisiin, vaikuttamistyö niissä hoidettaneen ammatillisuudella tai aikuisten vapaaehtoisten tekemänä, koska ne eivät juuri näy nuorille tarjolla olevissa tehtävissä.

Perinteiseen pohjoismaiseen malliin verrattuna näyttää siltä, että jäsenyyden merkitys toimintaan osallistumisen edellytyksenä on vähenemässä, mutta vapaaehtoisuus painottuu edelleen järjestöjen omiin jäseniin. Aiemmissa tutkimuksissa on arvioitu, että nuoret sitoutuvat vapaaehtoistoimintaan projektimaisesti ja lyhytaikaisesti. Lisäksi vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuuden syynä on usein se, ettei kukaan ole pyytänyt mukaan. (Yeung & Grönlund 2005, 188.) Järjestöt saattavat hukata laajan vapaaehtoispotentiaalinsa nuorissa, jotka eivät halua liittyä jäseneksi.

Toisaalta saattaa olla, että nuorten näkökulmasta jäseneksi liittyminen ja vapaaehtoiseksi ryhtyminen ovat luonteeltaan samanlaista sitoutumista järjestöön ja siksi jäsenyys ja vapaaehtoisuus kulkevat käsi kädessä. Tällöin jäsenyys ei enää näytty passiivisena toimena vaan ennemminkin aktiivisena tekona, joka on enemmän kuin pelkkä toimintaan osallistuminen.

Nuorten jäsenyyteen kohdistamaa kriittisyyttä arvioitaessa on mielenkiintoista pohtia, millaisista järjestöistä tätä kokemusta eniten löytyy. Tutkimuksessa sosiaalisen vahvistamisen ja nuorisokasvatuksen järjestöt sekä kristilliset järjestöt arvioivat nuorten olevan kaikkein kriittisimpiä jäsenyyden suhteen. Näiden järjestöjen toimintaan myös osallistuu enimmäkseen muita kuin järjestöjen jäseniä. Tällöin yhteiskunnallisessa keskustelussa ja toisinaan tutkimuksessakin esiintyvät käsitykset nuorten kriittisyydestä saattavat kertoa paitsi todellisuudessa lisääntyneestä kriittisyydestä ja jäsenyyden merkityksen muutoksesta nuorille myös siitä, millaiset järjestöt käyttävät julkisuudessa nuorisojärjestöjen ääntä ja kertovat käsityksiään nuorten asenteiden muutoksesta.

Yhteiskunnassa käynnissä oleva hybridisaatiokasvu ei ohita nuorisojärjestöjä. Työntekijämäärien lisääntyminen ja avustusmuotojen moninaistuminen ovat yhteydessä nuorten jäsenten ja vapaaehtoisten kaventuvaan rooliin järjestöissä. Tämä on intuitiivisesti helppo ymmärtää, sillä mutkikkai-

den avustushakemusten tekeminen on ammattilaistyötä, josta harva nuori välttämättä on kiinnostunutkaan. Erityisesti RAY:n tukemat hankkeet kohdistuvat lisäksi juuri niihin nuoriin, joilla on muitakin haasteita elämässä, eikä aktiivinen järjestöosallistuminen välttämättä ole päällimmäisenä mielessä. Tämä tutkimus ei selitäkään, mikä on syy ja mikä seuraus. Sen sijaan se herättää kysy-

myksen siitä, voidaanko projektimuotoisilla ja erityistä ammatillista hallinto-osaamista edellyttävillä hankkeilla tukea nuorten kansalaisosallistumista. Tullaanko niiden kautta tukeneeksi järjestötoiminnan sellaisia muotoja, joissa nuorille jää vain muiden järjestämään toimintaan osallistuvan asiakkaan, kohderyhmän tai tarkasti rajatun vapaaehtoistehävän toteuttajan rooli?

Saapunut 30.4.2015
Hyväksytty 25.9.2015

KIRJALLISUUS

- Alapuro, Risto: Introduction: Comparative Approaches to Associations and Civil Society in Nordic Countries. S. 11–28. Teoksessa Risto Alapuro ja Henrik Stenius (toim.): *Nordic Associations in a European Perspective*. Baden-Baden: Nomos, 2010.
- Anheier, Helmut K: *Nonprofit Organizations. Theory, management, policy*. London & New York: Routledge, 2005.
- Anheier, Helmut K: What kind of Nonprofit Sector, what kind of organizations? *Comparative policy Reflections. American Behavioral Scientist*. 52 (2009): 1082–1094.
- Billis, David: Towards a theory of hybrid organizations. S. 46–69. Teoksessa Billis, David (toim.): *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 2010.
- Borg, Sami: Nuorten poliittisen osallistumisen kehityslinjoja. *Nuorisotutkimus* 16 (1998) 3: 21–32.
- Ellis Paine, Angela & Ockenden, Nick & Stuart, Joanna: Volunteers in hybrid organizations: A marginalised majority? S. 93–113. Teoksessa Billis, David (toim.): *Hybrid Organizations and the Third Sector. Challenges for Practice, Theory and Policy*. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan, 2010.
- Eskelinen, Teppo & Gellin, Maija & Gretchel, Anu & Junttila-Vitikka, Pirjo & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Koskinen, Sanna & Laine, Sofia & Lundbom, Pia & Nivala, Elina & Sutinen, Riikka: Lapset ja nuoret kansalaistoimijoina. S. 213–248. Teoksessa Gretchel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.): *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 118. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2012.
- Hasenfeld, Yeheskel & Gidron, Benjamin: Understanding multi-purpose hybrid voluntary organizations: The contributions of theories on civil society, social movements and non-profit organizations. *Journal of Civil Society* 1 (2005):2, 97–112.
- Hirvonen, Elna: *Valtakunnallinen nuorisojärjestötutkimus*. Helsinki: Opetusministeriö, 1981.
- Ilonen, Milla: “Ett’ vois olla siellä missä ne muutkin” Nuorisotyötä tekevien järjestöjen ja vähemmistöryhmiin kuuluvien nuorten käsityksiä ja kokemuksia yhdenvertaisesta nuorisotyöstä. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö – Allianssi ry, 2009.
- Kiilakoski, Tomi: Monenkirjavaa vaikuttamista. Nuorten useista kansalaisuuksista. S.103–106. Teoksessa Myllyniemi, Sami: *Vaikuttava osa. Nuorisobarometri 2013*. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Nuorisosaian neuvottelukunta & Nuorisotutkimusseura, 2014.
- Kurikka, Päivi: Osallistumisen (h)aaave. *Nuorten Suomi 2001 -tutkimuksia nro 4*. Helsinki: Suomen kuntaliitto, 1997
- Kurikka, Päivi: Hällä väliä? *Nuorten Suomi 2001 -tutkimuksia nro 5*. Helsinki: Suomen kuntaliitto, 2000.
- Morales, Laura & Geurts, Peter: Associational involvement. S. 135–157. Teoksessa van Deth, Jan W. & Montero, José Ramón & Westholm, Anders (toim.): *Citizenship and Involvement in European Democracies*. London & New York: Routledge, 2007.
- Myllyniemi, Sami: Aika vapaalla. *Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 92*. Nuorisosaian neuvottelukunnan julkaisuja 40. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion liikuntaneuvosto & Nuorisosaian neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto, 2009.
- Myllyniemi, Sami & Berg, Päivi: Nuoria liikkeellä! *Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. Nuorisotutkimusseuran/Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 140*. Nuorisosaian neuvottelukunnan julkaisuja 49. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö & Valtion liikuntaneuvosto & Nuorisosaian neuvottelukunta & Nuorisotutkimusverkosto, 2013.
- Möttönen, Sakari: Ovatko järjestöt hyvinvointivaltion purkajia vai puolustajia? *Yhteiskuntapolitiikka* 74 (2009):1, 60–71.
- Numminen, Jaakko: Nuorten osallistumisen eteen on tehtävä enemmän työtä. *Nuorisotyö* 42 (1988) 7–8, 6–8.
- Papakostas, Apostolis: *More Organization with Fewer*

- People. S. 73–108 Teoksessa Wikström & Zimmer (toim.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2011.
- Paukkeri, Susanna: Monikulttuurisuuden ilmentymiä poliittisissa nuorisjärjestöissä. S. 138–147. Teoksessa Harinen, Päivi & Honkasalo, Veronika & Souto, Anne-Mari & Suurpää, Leena (toim.): *Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen*. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 91. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2009.
- Peltosalmi, Juha & Siisiäinen, Martti: Yhdistysten toimialan mukainen luokittelumalli. Patentti- ja rekisterihallituksen julkaisuja 1/2010. PRH julkaisut. Helsinki: Patentti- ja rekisterihallitus, 2010.
- Peltosalmi, Juha & Hakkarainen, Tyne & Londén, Pia & Kiukas, Vertti & Särkelä, Riitta: *Järjestöbarometri 2014*. Helsinki: SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, 2014.
- Putnam, Robert D.: *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster, 2000.
- Pyykkönen, Miikka: Monikulttuurisuus suomalaisten nuorisjärjestöjen toiminnassa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 10. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2007.
- Ruuskanen, Petri & Silander, Kirsikka & Anttila, Timo: Palkkatyössä kolmannella sektorilla. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 20/2013. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö 2013 http://www.tem.fi/files/37094/TEMjul_20_2013_web_27062013.pdf (luettu 22.4.2015)
- Salamon, Lester M. & Anheier, Helmut K.: "In Search of the Nonprofit Sector II: The Problem of Classification." Working Papers of the Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, no.3. Baltimore: The Johns Hopkins Institute for Policy Studies, 1992.
- Saukkonen Pasi: Kolmas sektori – vanha ja uusi. *Kansalaisyhteiskunta* 1 (2013), 6–31.
- Siisiäinen Martti: Nuorisjärjestöt itsenäisessä Suomessa. Jyväskylän yliopiston sosiologian laitoksen julkaisuja. Nro 43/1988.
- Siisiäinen, Martti & Kankainen, Tomi: Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa. S. 90–137. Teoksessa *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*. Oikeusministeriön julkaisuja 2009:5. Helsinki: Oikeusministeriö, 2009.
- Svedberg, Lars & Trägårdh, Lars: *Det civila samhället, ungdomarna och välfärden*. Teoksessa *Konsten att bry sig om. Föreningslivets betydelse för unga, kommunerna och staten*. Ungdomsstyrelsens skrifter 2008:7. Stockholm: Ungdomsstyrelsen, 2008.
- Taavetti, Riikka: Nuorisjärjestöjen vetovoimaa. Katsaus valtakunnallisten nuorisjärjestöjen ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen toimintaan järjestöille suunnatun kyselytutkimuksen perusteella. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry 2015. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/690/fid/4164> (luettu 27.8.2015.)
- van der Meer, Tom W.G. & te Grotenhuis, Manfred & Scheepers, Peer L.H.: Three Types of Voluntary Associations in Comparative Perspective: The Importance of Studying Associational Involvement through a Typology of Associations in 21 European Countries. *Journal of Civil Society* 5 (2009): 3, 227–241.
- Viitanen, Reijo: Nuorisjärjestöt ja niiden muutos 2000-luvun Suomessa. S. 263–283. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.): *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 2007.
- Walther, Andreas: Participation or non-participation? Getting beyond dichotomies by applying an ideology-critical, a comparative and a biographical perspective. S. 227–243. Teoksessa Loncle, Patricia & Cuconato, Morena & Muniglia, Virginie & Walther, Andreas (toim.): *Youth participation in Europe. Beyond discourses, practices and realities*. Bristol: The Policy Press.
- Wijkström, Filip: "Charity Speak and Business Talk". *The On-Going (Re)hybridization of Civil Society*. S. 27–54. Teoksessa Wikström & Zimmer (toim.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2011.
- Wijkström, Filip & Zimmer, Anette: Introduction. *Nordic Civil Societies beyond Membership and Movements*. S. 19–26. Teoksessa Wikström, Filip & Zimmer, Anette (toim.): *Nordic Civil Society at a Cross-Roads. Transforming the Popular Movement Tradition*. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2011.
- Yeung, Anne Birgitta & Grönlund, Henrietta: Nuorten aikuisten arvot, asenteet ja osallisuus. Teoksessa Yeung, Anne Birgitta & Grönlund, Henrietta (toim.): *Vapaaehtoistoiminta*. Tampere: Vastapaino, 2005.

ENGLISH SUMMARY

Hanna Laitinen & Riikka Taavetti: National youth organizations and youth participation (Valtakunnalliset nuorisojärjestöt ja nuorten osallistumismahdollisuudet)

There is growing concern about young people's declining interest in citizen participation: research has shown that young people are ever less interested in voting, participating in politics and joining associations. This development is largely explained by the changing interests of young people themselves. This study takes a different angle and focuses on the youth organizations that provide opportunities for participation. The theoretical framework is provided by the theory of hybrid organizations (Billis 2010), and the roles of young people are divided into participants, members, volunteers and governors.

The article is based on the results of a survey sent to all Finnish national level youth organizations. The organizations (113 respondents, response rate 64

%) are divided into five classes: leisure time, social reinforcement and youth education, interest, activist and Christian organizations. These classes differ in how much of their work focuses on the youth, how large a share of the volunteers are young, and in how many of those participating in the organizations are members. The role of young people in governing the organization is strongest in activist organizations.

Billis' theory on hybrid organizations is supported by a negative correlation (-.422) between the number of employees and the status of young people in the organization, and by a clear difference when comparing two groups of organizations that receive different types of funding. There may, however, be other intervening factors not measured in the survey.

Keywords: youth organizations, hybrid organizations, non-governmental organizations, citizen participation, active citizenship.